

Hjelpemidler i Norge

Øivind Lorentsen

Historien om Hjelpemiddelsentralene og drivkreftene bak utviklingen

Sollia: Sollia forlag, 2022

232 s.

ISBN 978-82-93911-02-9

Bestilles hos forfatteren: oivindlorentsen@gmail.com

Michael 2022; 19: 198–9.

Mange av oss vil før eller senere trenge ett eller flere hjelpemidler. Etter min erfaring er dette et velfungerende system som bare *er* der, og som blir oppfattet som en selvfølge. Hele 450.000 personer har i dag hjelpemidler fra en av landets hjelpemiddelsentraler, finansiert av folketrygden. Det virker greit og smidig organisert og er tilgjengelig for alle.

Den første hjelpemiddelsentralen ble åpnet i Telemark i 1979, og alle fylker hadde sine hjelpemiddelsentraler ferdig utbygget i 1995. Sentralt i arbeidet har vært brukernes behov. Problemet er ofte ulikheten i relasjonen. Ergoterapeuten vet kanskje hva som er tilgjengelig, men ikke nødvendigvis hva som fungerer for den enkelte. På den annen side vet ikke brukeren om spesielle tekniske finesser som kunne løse hans eller hennes utfordringer. God kommuni-

kasjon, gjensidig respekt og prøving og feiling er derfor nødvendig for å finne optimale løsninger. Tilpasset opplæring og oppfølging er også nødvendig, slik at fint uttenkte løsninger med dyre hjelpemidler ikke blir stående ubrukt i et hjørne.

Rehabiliteringsteknologi befinner seg i skjæringsfeltet mellom medisin og teknologi og karakteriseres av både tverr- og flerfaglighet. Siden funksjonshemning er gapet mellom hva personen kan og hva omgivelsene krever, blir tekniske hjelpemidler *enhver gjenstand eller ethvert ergonomisk tiltak som kan bidra til å redusere funksjonshemningen*.

Som leger eller annet helsepersonell har de fleste av oss begrenset innsikt i feltet og mulighetene som finnes. Det dreier seg ikke bare om bevegelseshemninger og rullestoler, biltilpasning og toalett-tilpasninger, men også syns- og hørselshjelpemidler, tale- og kommunikasjonshjelpemidler og ulike tilpasninger for mestring av dagliglivets funksjoner. Kravene om tilpasning på alle dagliglivets felter er økende, bevisstheten om at det er muligheter for økt mestring, selvstendighet og livskvalitet går som en rød tråd gjennom boken.

En sentral aktør i arbeidet var *Rådet for tekniske tiltak for funksjonshemmede (RTF)*, som ble nedlagt i 1995. Forfatteren av denne interessante og kunnskapsrike boken, ledet arbeidet. Ved nedleggelsen hadde avdelingen 35 medarbeidere fra 13 disipliner, og over 500 personer var ansatt på hjelpemiddelsentralene i landets fylker. Kampen om en desentralisert eller sentral struktur har åpenbart utspilt seg på dette feltet også. Behovet for nærhet til brukerne har nok trumfet behovet for overordnet kunnskap og styring.

Boken er en verdifull dokumentasjon av de tverrfaglige innsatser som har vært nødvendig for å komme til dagens situasjon, men er nok i overkant detaljrik for den som ikke er direkte involvert i dette verdifulle arbeidet. Men boken er interessant og viktig og belyser et arbeid som er grunnleggende for det faglige og politiske arbeidet som gjøres i dag med tanke på funksjonshemmedes aktive deltagelse og rettigheter i samfunnet.

Arvid Heiberg
arvid.heiberg2@gmail.com

Arvid Heiberg er professor emeritus og overlege i medisinsk genetikk ved Oslo universitetssykehus.